
Svenskt
Vatten

Rapport
Juni
2025

2025 års taxestatistik

Vad kostar VA-tjänsterna i Sverige?
Statistik, trender och exempel från landets 290 kommuner.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma

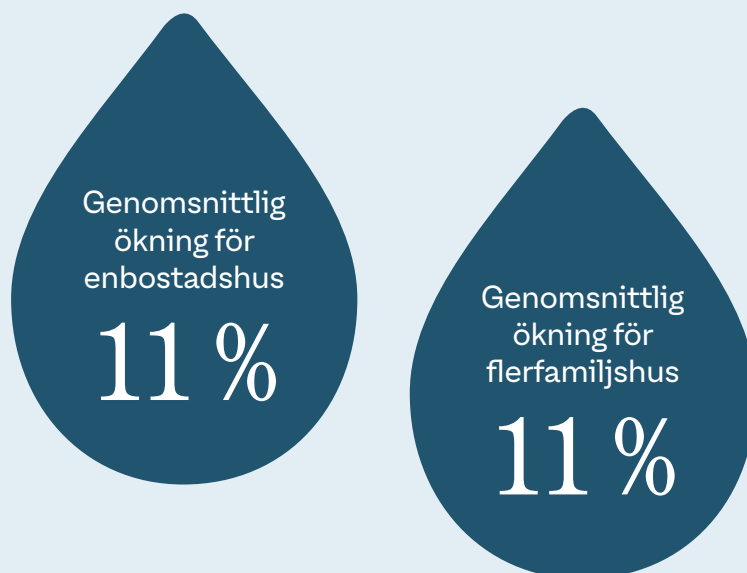
TELEFON 08-506 002 00

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se

Innehåll

Sammanfattning: Stigande kostnader för råvaror, energi och kapitalkostnader	3
Kartläggning av VA-taxorna	4
Kommentar: Varför ökar taxorna och vart vi är på väg	5
VA-taxor – så funkar det.....	7
Resultat: Så mycket kostar kommunalt VA i Sverige 2025	8
Brukningsavgifter.....	8
Är toppen nådd?	8
Analys: Varför kostar det olika i olika kommuner?	12
Vägen framåt: Vad är viktiga faktorer att följa?	13
Metodbeskrivning	14

Sammanfattning:

Stigande kostnader för råvaror, energi och kapitalkostnader

Denna rapport om VA-taxor 2025 ger en omfattande analys av vatten- och avloppsavgifternas utveckling i Sverige. Undersökningen avser spegla avgiftsnivåer vid årsskiftet. I enskilda fall kan en kommun revidera sin taxa under året, men i huvudsak speglar dessa taxenivåer den taxa som kommer gälla under 2025. Rapporten kartlägger förändringar i både brukningsavgifter och anläggningsavgifter, samt undersöker skillnader mellan kommuner.

Viktiga faktorer som Svenskt Vatten ser påverkar taxorna är stigande kostnader för råvaror, energi och kapitalkostnader som genereras av ett allt ökande investeringsbehov.

Rapporten belyser även VA-taxorna ska belysa VA-kollektivens kostnader då verksamheten ska vara kostnadsneutral enligt självkostnadsprincipen. Oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform får verksamheten inte göra positivt resultat. Dock förekommer att vissa kommuner använder skattetillskott för att mildra effekterna av ökade kostnader på taxorna.

Undersökningen visar att de procentuella förändringarna för brukningsavgifter under 2025

har varit betydande, med en genomsnittlig ökning på 11 % för både enbostadshus och flerfamiljshus. Anläggningsavgifter har också stigit, med medelvärden på 196 290 kr för enbostadshus och 630 144 kr för flerfamiljshus. Skillnaderna mellan kommunernas taxor fortsätter att växa, med skillnader upp till 618 % mellan högsta och lägsta taxa.

Slutligen betonar rapporten vikten av att anpassa VA-taxor till framtida behov och utmaningar, inklusive EU-direktiv, klimatförändringar och ekonomiska förutsättningar. Den föreslår också att vatten- och avloppsorganisationer bör arbeta mer strategiskt med taxorna för att säkerställa långsiktig hållbarhet och rättvisa.

Kartläggning av VA-taxorna

Inför denna rapport har Svenskt Vattens medlemmar fått svara på 16 olika frågor kopplade till taxan. Resultatet från frågor har även genererat fyra nyckeltal, kopplade till bruksavgift och anläggningsavgift. För den som vill ta del av allt underlag hänvisar vi till Svenskt Vattens webb där material för respektive kommun finns publicerat. För Svenskt Vattens medlemmar finns alla frågor och nyckeltal tillgängliga i Svenskt Vattens statistikinsamlingssystem, VASS.

Rapporten följer samma upplägg som tidigare taxerapporter och publiceras årligen.

Huvudsyftet med rapporten är:

- att kartlägga och kommentera den faktiska utvecklingen av VA-taxorna, förändringar av bruks- och anläggningsavgifter i enskilda kommuner och sammantaget för hela landet
- att på ett enkelt sätt redovisa den totala kostnaden för kommunalt VA för ett vanligt enbostadshus i ett antal kommuner
- att ge exempel från kommuner kring hur de arbetar med taxeökningar.

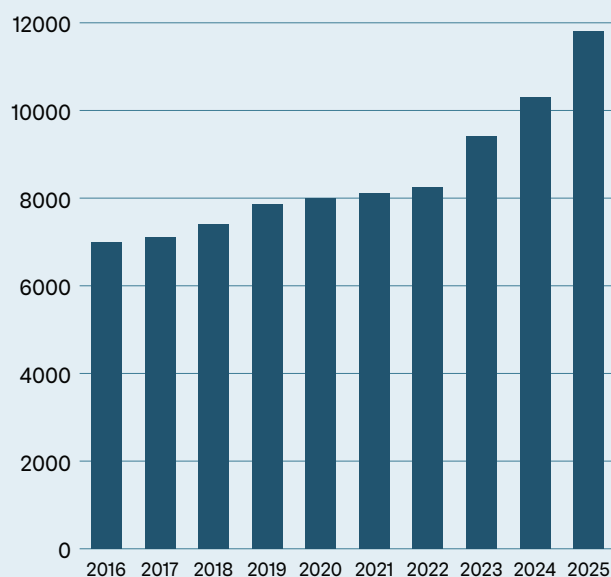
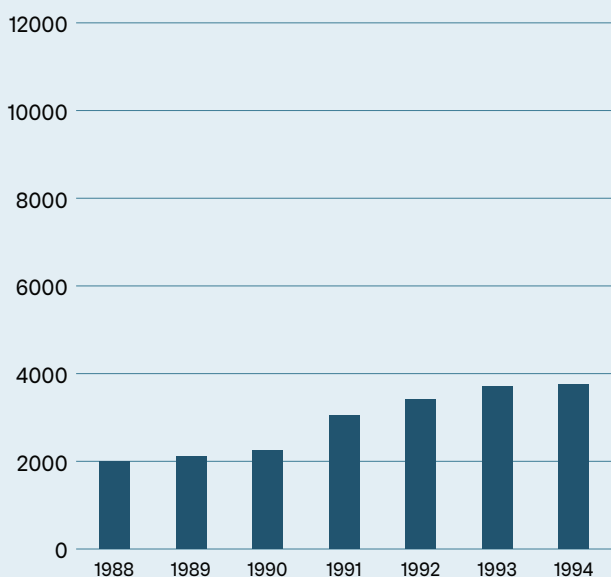
Kommentar:

Varför ökar taxorna och vart vi är på väg

Svenskt Vatten har sedan år 2002 digitalt samlat in och hanterat statistik kring VA-taxor genom sitt statistikinsamlingssystem VASS. Utöver detta finns även äldre data bevarad i analog form, vilket sträcker sig tillbaka ända till 1960-talet. Denna historiska information utgör en värdefull bas för att följa utvecklingen av VA-taxor och relaterade kostnader över tid.

Under de senaste åren har taxenivåerna ökat i snabb takt, på ett sätt som inte setts sedan 1990-talet då inflationen hade en omfattande påverkan på hela Sveriges ekonomi. Dessa höjningar är ett resultat av flera samverkande faktorer, däribland ökande kostnader för råvaror, energianvändning och ett allt större

investeringsbehov inom VA-sektorn. Den ekonomiska pressen på kommuner att möta både dagens och framtida krav har lett till att taxenivåernas utveckling blivit en central fråga för att säkerställa hållbara och långsiktiga lösningar.

Varför ökar avgifterna just nu?

Under de senaste åren har priserna för tjänster kopplade till VA-sektorn ökat markant. Under Covid-pandemin skedde ett skarpt uppsving i kostnaderna, och sedan dess har dessa priser förblivit på höga nivåer. Samtidigt har elpriserna stigit kraftigt, och många kommuner har behövt ta stora lån för att möta framtida krav och inte minst reinvesteringar i åldrande infrastruktur, vilket ytterligare har drivit upp kostnaderna för vattenförsörjningen. Dessa faktorer tillsammans pressar VA-taxorna uppåt och gör frågan om hållbar finansiering av VA-tjänster alltmer angelägen.

Många kommuner är beroende av att köpa dricks-vattenproduktion och avloppsrening från andra kommuner, vilket ytterligare komplicerar kostnadsbildningen. När priserna stiger i de kommuner som producerar och säljer dessa tjänster, överförs kostnadsökningen till de köpande kommunerna. Detta innebär att förändringar i taxan inte bara påverkas av lokala faktorer utan även av externa prisökningar, vilket skapar en dubbel ekonomisk påfrestning för vissa kommuner. Denna dynamik förstärker behovet av att analysera och förstå taxehöjningarna som en del av ett större nationellt sammanhang.

Finansiering av vattentjänster sker nästan alltid genom VA-taxa

Vatten- och avloppshantering finansieras i regel genom avgifter som kallas VA-taxor. Dessa avgifter är direkt kopplade till verksamhetens kostnader och syftar till att täcka drift, underhåll och investeringar utan att generera långsiktiga överskott. Enligt lagen ska VA-taxor sättas så att ett nollresultat eftersträvas över tid. Detta innebär att kommunerna inte får använda VA-verksamheten som en inkomstkälla för andra

ändamål, vilket säkerställer att avgifterna är rättvisa och baserade på faktiska behov och kostnader. Denna princip har varit central för att upprätthålla transparens och hållbarhet inom VA-sektorn.

En del kommuner har valt att hantera de ökande kostnaderna inom VA-verksamheten genom att tillåta att verksamheten gör ett underskott. För att täcka detta underskott används skattetillskott från den kommunala budgeten. Detta kan vara ett sätt att mildra de direkta effekterna på VA-taxorna för kommuninvånarna, men det innebär också att kostnaderna sprids ut över hela kommunens skattebetalare. Strategin kan vara användbar i kortare perioder eller i särskilda situationer där investeringarna är ovanligt stora, men den väcker frågor om långsiktig hållbarhet och rättvisa eftersom VA-verksamheten traditionellt sett ska vara självfinansierande enligt lagstiftningen.

Vad händer med taxan framåt?

Vi ser att det finns ett ökande fokus på vatten- och avloppshantering från flera håll. EU har beslutat om flera nya direktiv som påverkar Sveriges VA-organisationers uppdrag och framtida arbete. På nationell nivå ökar också uppmärksamheten kring vattenförsörjningsfrågor. Exempelvis presenterades VA-beredskapsutredningens betänkande i slutet av 2024, och Riksrevisionen har genomfört en granskning av statens insatser på området. Dessutom är branschen starkt beroende av lån för investeringar samtidigt som låga kapitalkostnader råder, vilket sannolikt kommer leda till att en ökande kostnadsvolym behöver fördelas på VA-avgifterna. Sammantaget pekar detta mot att framtida taxor för VA-sektorn kommer att behöva reflektera dessa förändrade förutsättningar.

Har kommunen/VA-huvudmannen full kostnadstäckning med fastställd VA-taxa?

Ja 77%
Nej 16%
Inget svar 7%

Tillförs VA-huvudmannen ett generellt skattetillskott som löper över flera år?

Ja 4%
Nej 89%
Inget svar 7%

VA-taxor – så funkar det

Kommunalt va finansieras av avgifter (taxor) och inte av kommunalskatt. Det är kommunfullmäktige i varje kommun som beslutar om taxans utformning och nivåerna.

Lagstiftningen säger att avgifterna ska vara rättvisa och skäliga, utgå från självkostnadsprincipen och att de får ta hänsyn till den nytta som brukaren/kunden har av anslutningen till kommunalt VA. Självkostnadsprincipen gäller över tre år; om en verksamhet gör ett positivt resultat år ett kan detta jämnas ut genom en förlust kommande två åren. Verksamheten ska göra ett nollresultat över en treårsperiod.

Taxan hanteras olika i kommunerna

Taxorna delas upp i löpande bruksavgifter och en anläggningsavgift som betalas vid inträde i VA-kollektivet (oftast vid anslutningen). Båda dessa kan innehålla olika delavgifter för dricksvatten, avlopp respektive dagvattenhantering. Dessa olika avgifter kan också innehålla både fasta och rörliga delar.

En kommun kan också skjuta till skattemedel, låta intäkter från bruksavgifter finansiera utbyggnad eller vice versa. I teorin skulle en kommun kunna ha en enda fast avgift, oavsett förbrukning – en "flat rate". De kan också enbart ha en rörlig avgift per kubikmeter förbrukat vatten.

Jämförelser mellan kommuner svårt

Kommunernas olika upplägg gör exakta jämförelser svåra. Taxorna är också komplicerade att förklara och en stor kommunikativ utmaning för många VA-huvudmän. För att ändå kunna jämföra taxorna och få en uppfattning om skillnader mellan kommunerna, använder vi två typhus – A och B:

- Typhus A motsvarar ungefär ett normalt enbostadshus med förbrukning för två vuxna och två barn.
- Typhus B är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter och en antagen vattenförbrukning.

Svenskt Vattens förslag på VA-taxa

Svenskt Vatten har tagit fram ett normalförslag för kommunal VA-taxa, P120, som finns att köpa via Svenskt Vattens Vattenbokhandel. Förslaget baserar sig på lagstiftning (lagen om allmänna vattentjänster, LAV) och rättspraxis och en kommun kan alltså välja att utgå från förslaget i sitt arbete med taxor. Svenskt Vatten driver också mer långsiktiga utvecklingsprojekt för hur taxan ska utformas i framtiden liksom alternativa modeller för finansieringen.

Resultat:

Så mycket kostar kommunalt VA i Sverige 2025

Brukningsavgifter

	Årskostnad medel 2025 (2024)	Förändring jämfört med föregående års taxa (2024)	Månadskostnad per hushåll 2025 (2024)
Typhus A (enbostadshus)	11 658 kr (10 515 kr)	11% (14%)	972 kr (876 kr)
Typhus B (flerfamiljshus)	108 455 kr (97 817 kr)	11 % (14%)	602 kr (543 kr)

Är toppen nådd?

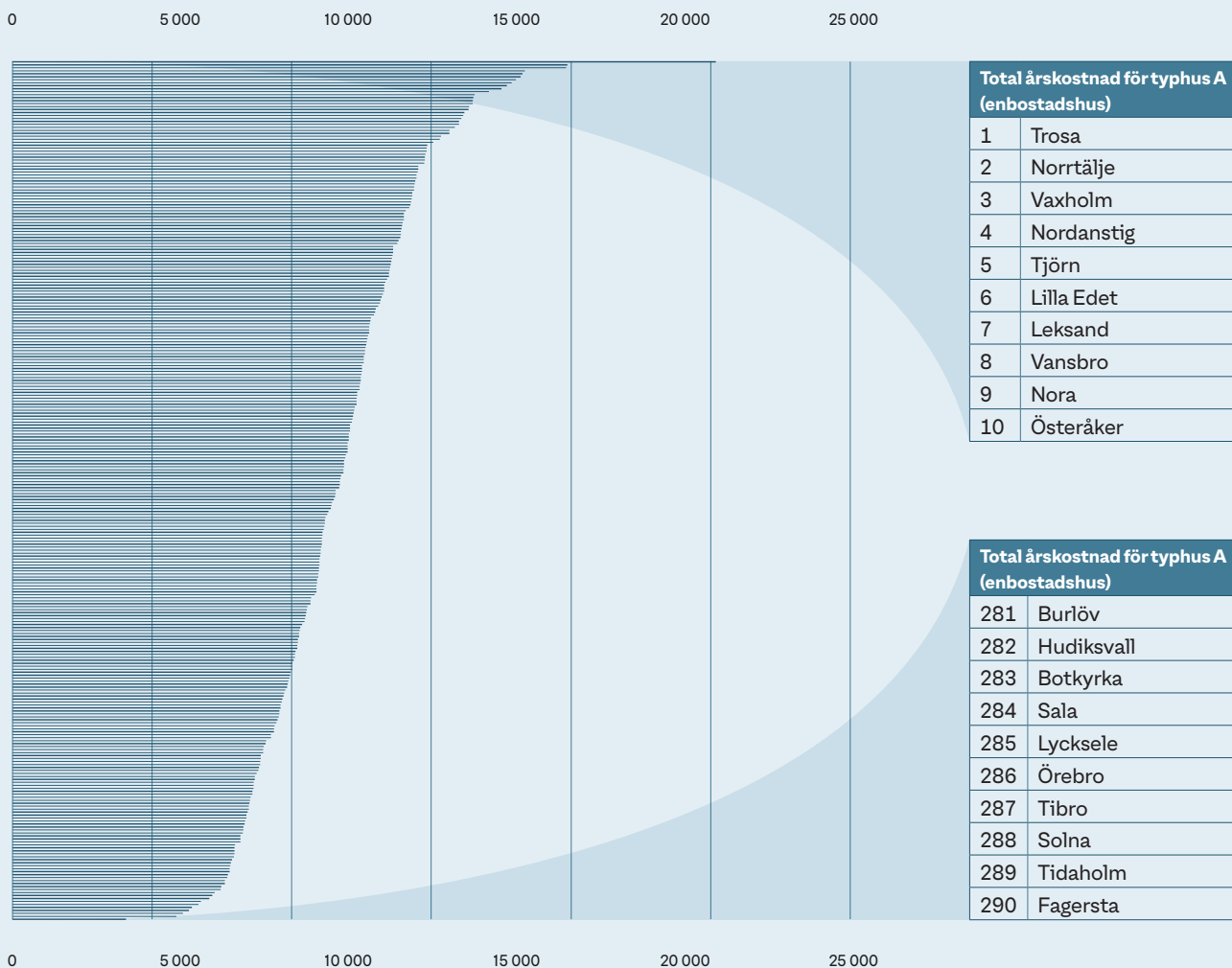
2024 års undersökning presenterar en procentuell ökning för typhus A som är den högsta på över tre decennier, trots att den genomsnittliga förändringen historiskt sett legat på 14 %. Årets ökning, som uppgår till 11 %, innebär en kostnad på 11 658 kr för ett enbostadshus, typhus A. För typhus B, flerfamiljshus, är den procentuella förändringen densamma, men kostnaden per hushåll skiljer sig markant. Undersökningen visar att den månatliga kostnaden för ett enbostadshus är 972 kr, medan motsvarande kostnad per lägenhet i ett flerfamiljshus är 602 kr.

Under de senaste åren har inflationen varit en drivande faktor bakom ökade kostnader för vatten och avlopp. Denna påverkan har förstärkts av höjda energipriser och stigande kostnader för material och arbetskraft, vilket i sin tur har belastat hushåll och kommuner. För närvarande har inflationen stabiliserats till mer normala nivåer, och det blir intressant att följa hur detta kan komma att påverka kostnadsutvecklingen framöver. Samtidigt befinner vi oss i en turbulent makroekonomisk situation, där faktorer som handelstullar, globala leveranskedjeproblem och kriget i Ukraina kan ha en oförutsägbar inverkan på konjunkturer och därmed på kostnadsnivåer för samhällsviktiga tjänster.

Tabell 1

Årskostnad för kommunalt VA för boende i enbostadshus och flerfamiljshus år 2025 och förändring jämfört med tidigare år (brukningsavgift för typhus A och typhus B). Motsvarande värden för år 2024 inom parentes. Medelvärden baseras på VASS taxa 2024.

Total årskostnad för typhus A (enbostadshus, kr/år)

Skillnaderna ökar mellan kommunerna

Vi ser stora och ökande skillnader mellan kommunernas taxor runt om i landet. När bruksavgifterna för Sveriges samtliga kommuner presenteras som här i Figur 1 framgår det tydligt hur stora skillnaderna är. Från 530 procents skillnad år 2020, har skillnaden ökat till 618 procent för 2025.

Vad beror det på?

För det första är detta en trend som vi har kunnat observera under flera år – skillnaderna mellan kommunernas taxor har successivt ökat. Årets ökning beror till stor del på att den kommun som nu har den högsta taxan har genomfört en betydande höjning, samtidigt som den kommun med lägst taxa har gjort en revidering men i jämförelse påverkat avgiftsnivån förhållandevis lite. Denna dynamik förstärker skillnaden ytterligare och bidrar till den betydande procentuella ökningen som presenteras i Figur 1.

Figur 1

Årskostnad kommunalt VA för ett enbostadshus år 2025 (bruksavgift typhus A). Spridning samtliga Sveriges kommuner enligt VASS taxa 2025. Medianvärdet 11 646 kr.

Anläggningsavgifter

	Medel 2025 (2024)	Förändring jämfört med föregående års taxa (2024)
Typhus A (enbostadshus)	196 290 kr (186 343 kr)	5 % (8 %)
Typhus B (flerfamiljshus)	630 144 kr (595 517 kr)	6 % (9 %)

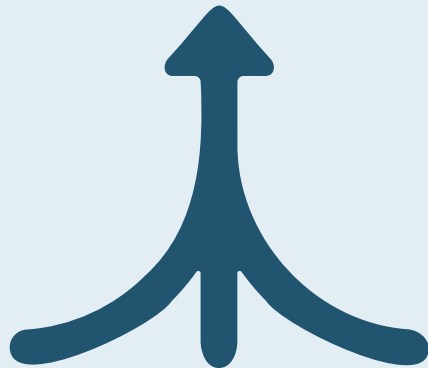
Tabell 2

Kostnad för att ansluta ett enbostadshus och ett flerfamiljshus med 15 lägenheter till kommunalt VA år 2025. (anläggningsavgift typhus A och typhus B). Medelvärden baseras på VASS taxa 2025. Motsvarande värden för år 2024 inom parentes.

Så fungerar anläggningsavgifterna

Anläggningsavgiften är den engångsavgift som en fastighetsägare betalar vid formellt inträde i VA-kollektivet, vilket i praktiken är vid anslutningen. Beräkningen av den här avgiften brukar vara ganska komplicerad eftersom den tar hänsyn till en rad faktorer och till stor del handlar om att "titta in i framtiden".

Kostnadstäckningsgraden är en viktig del i det här arbetet. Kommunen behöver hålla koll på vilka kostnader som anläggningsavgifterna ska täcka och sen ska kostnaderna fördelas rättvist och skäligt i avgifter. Det är svårt att jämföra anläggningsavgifter mellan kommunerna. Vissa kommuner eftersträvar en kostnadstäckningsgrad på 100 procent (de vill alltså få igen alla sina kostnader genom avgiftsuttag) medan andra kommuner har en lägre kostnadstäckningsgrad samtidigt som bruksavgiften då i stället täcker upp underskottet.

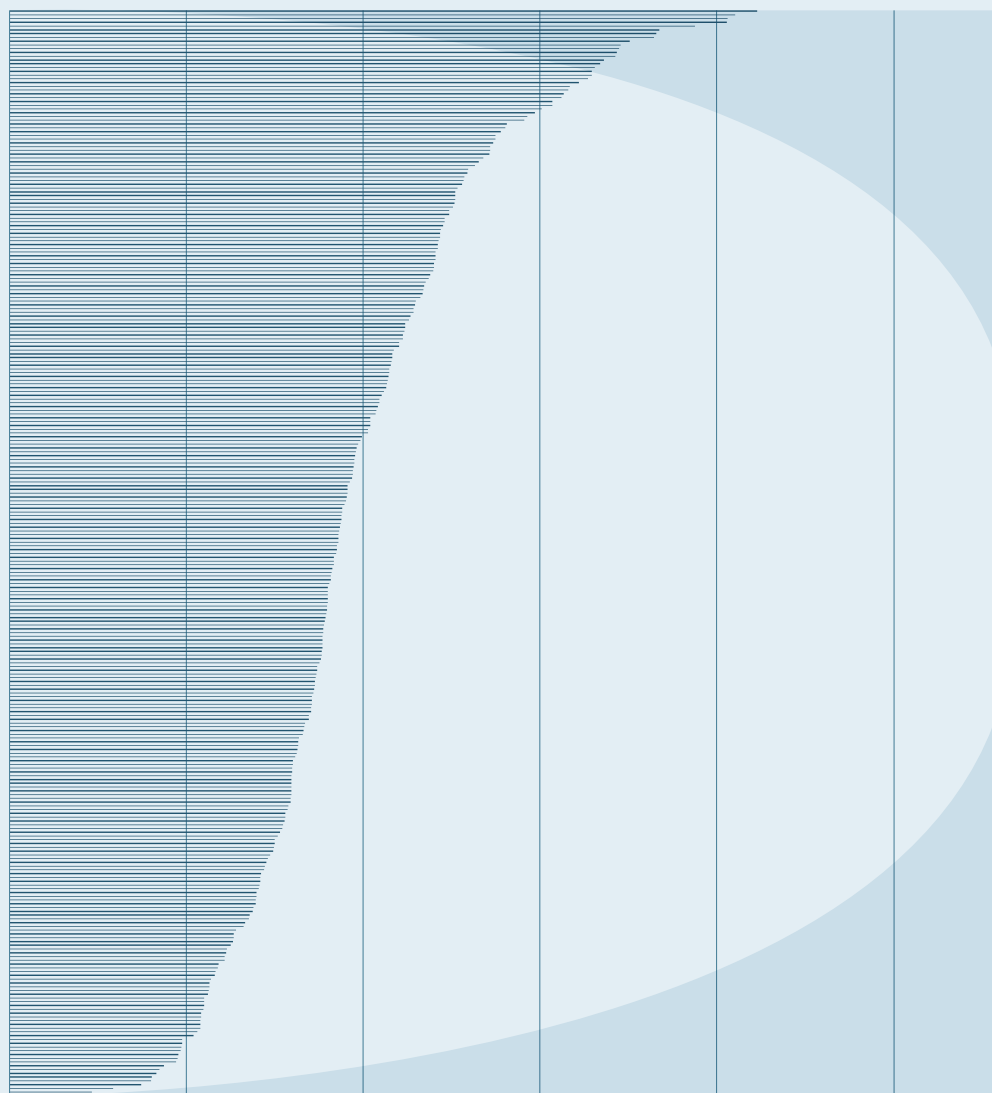

Genomsnittlig
höjning typhus A
(enbostadshus):

9 947 kr

Anläggningsavgift för typhus A (enbostadshus, kr)

0 100 000 200 000 300 000 400 000 500 000

Högst anläggningsavgift för typhus A (enbostadshus)

1	Sotenäs
2	Norrtälje
3	Uddevalla
4	Vaxholm
5	Orust
6	Värmdö
7	Göteborg
8	Munkedal
9	Tjörn
10	Danderyd

Figur 2

Kostnad för att ansluta ett enbostadshus till kommunalt VA år 2025 (anläggningsavgift typhus A). Spridning samtliga Sveriges kommuner enligt VASS taxa 2025. Medianvärde 184 779 kr.

Lägst anläggningsavgift för typhus A (enbostadshus)

281	Arvidsjaur
282	Tidaholm
283	Ragunda
284	Munkfors
285	Skara
286	Storuman
287	Perstorp
288	Sorsele
289	Åmål
290	Överkalix

0 100 000 200 000 300 000 400 000 500 000

Skillnader i
anläggningsavgift:

900 %

Analys:

Varför kostar det olika i olika kommuner?

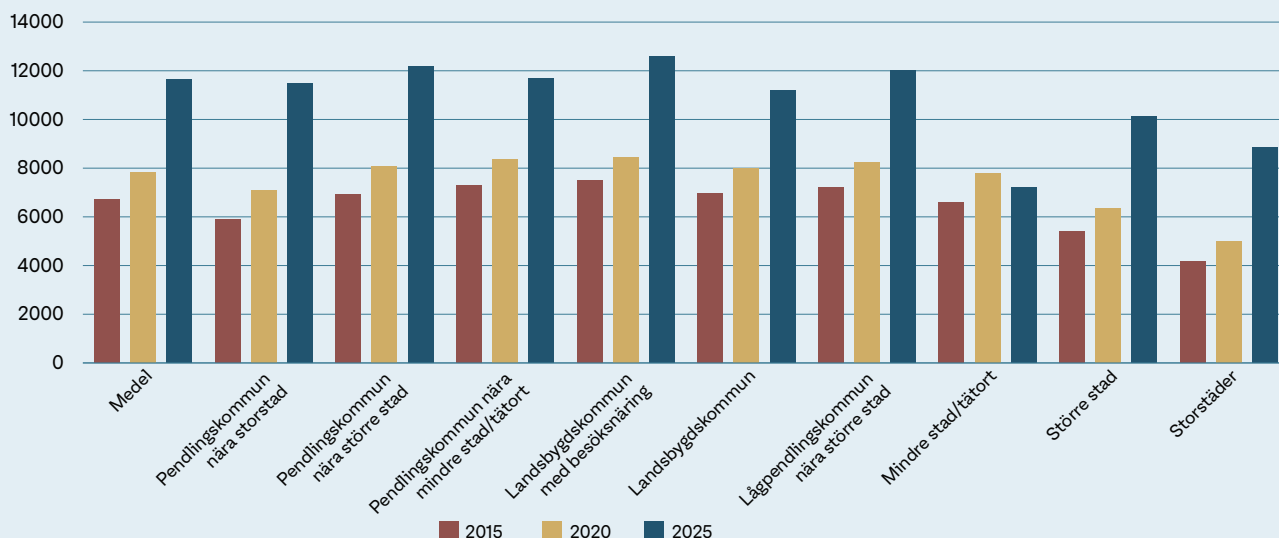
Inledningsvis är det inte alltid helt lätt att förklara varför en kommun är billigare än en annan, men den absolut viktigaste parametern för taxan storlek är VA-kollektivets för året budgeterade driftskostnader. Syftet med taxan är att genom antagande av vilken vattenmängd som kommer förbrukas i en kommun, hur stor nederbördspåverkan avloppsverksamheten kommer att få, hur kostnader som personal eller elförbrukning kommer utvecklas under året och såklart även hur genomförda investeringar kommer att påverka driftkostnaden, både genom kapitalkostnader men även genom att driftkostnader förändras.

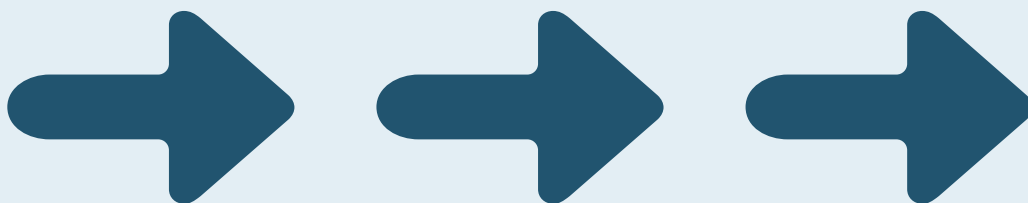
VA-kollektivet ska även vara kostnadsneutralt. Detta innebär inte att intäkter och kostnader behöver ta ut vartannat varje år, men ska jämnas över i ett flerårs-perspektiv. Ett VA-kollektiv kan därmed ena året göra ett underskott för att följande år eller åren hämta hem underskottet med överskott.

Alla dessa faktorer gör att det är svårt att analysera varför det kostar mer i vissa kommuner än andra. Faktorer som vi dock vet påverkar är till exempel hur många anläggningar en kommun har. Ju fler anläggningar, ju högre kostnad per producerad eller renad kubikmeter. Även längden ledningsnät per person spelar in. Ju lägre ledningsnät, desto större sannolikhet för driftstörningar samt att det behövs fler elförbrukande pumpstationer och så vidare.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, har delat in Sveriges kommuner i nio olika kategorier. Med ovan resonemang bör det finnas stordriftsfördelar, att ju fler personer som bor i ett VA-kollektiv ju lägre taxa. Just denna parameter stämmer, för typhus A är medelvärdet för kategorin storstäder lägst, 8 858 kr. Övriga kategorier är väldigt jämnt fördelade, mellan 10 112 kr/år för större städer till 12 598 kr/år för landsbygdskommuner med besöksnäring. Sett över de senaste tio åren har dessutom skillnaden blivit mindre. Taxan har procentuellt sett höjts mest i de kategorier som ligger i anslutning till de större städerna.

Fördelning SKR-kategori

Vägen framåt:

Vad är viktiga faktorer att följa?

VA-försörjningen står inför stora förändringar. I dagsläget uppnår investeringsvolymerna inte de nivåer som Svenskt Vattens investeringsrapport ser som en långsiktigt hållbar nivå där framför allt kostnaderna för reinvesteringar behöver öka.

Samtidigt kommer VA-försörjningen behöva anpassas efter de nya direktiv som beslutats om i EU, säkerhetsnivåerna behöver i många fall gå upp för att säkerställa att försörjningen är resiliënt vid störningar och VA-anläggningarna behöver anpassas för att stå emot de konsekvenser som kommer av ett förändrat klimat. Sammantaget kommer dessa förändringar att innebära ökade kostnader för Sveriges VA-kollektiv, kostnader som behöver täckas genom ökade VA-taxor.

Under de senaste åren har vi sett de största förändringarna av taxenivåer på flera decennier. Många kommuner har skapat rutiner för att årligen se över sin taxa, något som inte var självklart för fem år sedan. Utmaningarna branschen står inför medför att vi behöver fortsätta arbeta med våra taxor, både internt för att skapa förståelse för hur taxan är uppbyggd men även externt gentemot såväl politik som kommuninvånare. Vatten kommer sannolikt att kosta mer men höjningarna sker från än så länge moderata nivåer.

Metodbeskrivning

Svenskt Vatten genomför årligen en taxeundersökning tillsammans med sina medlemmar VA-organisationerna. Samtliga kommuners aktuella VA-taxor ingår i underlaget. VA-organisationerna rapporterar själva in taxorna i statistiksystemet VASS. Svenskt Vatten sammanställer, granskar och korregerar uppenbara felaktigheter och följer upp större avvikelser. Svenskt Vatten ansvarar ej för att samtliga uppgifter är korrekta. Statistiken i VASS ger dock den mest aktuella och kompletta bilden av tillståndet i VA-Sverige.

Vill du veta mer?

Medlemmar: Medlemmar i Svenskt Vatten kan logga in i [statistiksystemet VASS](#) och ta del av det kompletta underlaget.

Övriga: Kontakta Erik Karlsson, erik.karlsson@svensktvatten.se, för frågor och synpunkter eller gå in på [Svenskt Vattens webb](#) och hämta hem de viktigaste siffrorna för alla kommuner.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma

TELEFON 08-506 00200

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se